

Demokrasi ve Sovyetler

Uzak Şarkta fiili harp, silah-tan boşanma kongresinin bir seneden beridir, müsibet hiç bir neticeye gelmeden, yerinde sayup durması, cihan iktisadiyatındaki buhran ve bu yüzden beynelmîlî münasebetlerde çıkan ihtilâfların gittikçe artması, Milletler Cemiyetinin bu ihtilâflar önüne geçebilmedeki acizliği bir taraftan Versay nizamını tutan devletler, diğer taraftan da bu nizamı değişmek isteyen „revizyonist“ milletler arasında, harbi umumi önünde olduğu gibi, yapılan zümreleşmeler neticesinde beynelmîlî cihan vaziyeti oldukça müşevves bir hale girmiş iken, Almanya'da iş başına gelen Hitlerizm ortahığı temammile velayete verdi.

Bu hadise karşısında Fransa diplomasisi pür telâhi harekete geçti. Çünkü Hitlerçilerin Versay nizamına karşı ilan ettikleri doktrin, evvel emirde Fransa'ya karşı çevrilmisti; çünkü Almanya milliyetçilerinin nüfuslarla mütenasip arazi bulmak davası ile hudutlarının genişlenmesini isteyen talepleri Fransa'nın müteffeklerini alakadâr ediyor.

Hitleristlerin zaferi münasebete göre beynelmîlî siyaset âleminde asabiye, burada ihateli surette hulase edecek değiliz. Sade gayri tabii bulduğumuz bir-iki kombinasyon üzerinde durmak isteriz: neye şahit oluyoruz?

Harp tehlikesinin önüne geçmek için, Fransa cumhuriyeti Sovyet hükümeti görüşüyor; medeniyet ve sülh namına bu mefhumun ikisine de candan adavet besleyen bir kuvvete anlaşılacak isteniyor. Tuhaf değilmi?!

Dahilde ve haricteki düşmanların kanaatınca, Hitlerizm, demokrasi rejiminin muhalifi olarak iş başına gelmiş; tesisine başladığı idare, İtalya'da olduğu gibi, faşist diktatörlüğü imiş; muhaliflerinin telakkisine göre, tehlike sade hüriyet ve demokrasi prensiplerine değil, aynı zamanda beynelmîlî sülh dahi korku altındadır.

Avrupa sosyalist partiler ittihadından ibaret olan İkinci Enternasyonal icraiyesi, neşrettiği bir beyannamede bütün cihan amelelerini bu tehlikeye karşı çıkmağa davet ediyor; bu hususta Üçüncü Enternasyonal ile birleşmek teklifinde bulunuyor. Hüriyet ve demokrasi prensipini Hitler'e karşı mudafaada Stalin'den yardım istiyor; garip bir muracaat değilmi?!

Fakat günün gerabetleri bu kadarla kalmıyor. Komünistlerin kendileri bile şimdî hüriyet ve demokrasi müdafidirler. Tabii, Sovyetlerde değil, Almanya'da. Sovyetlerde ise kanlı diktatörlük bütün şiddetle devam ediyor; daha 15 kişiyi bile muhakeme kurşna dizdiler. Sade rus tebaalari çögel, ecebilenler bile canları emada değildiler; bu yüzden İngiltere ilâhînkta hazırlanıyor.

Sovyet hükümeti cihan sülhünü emin içinde ne derecede emniyetli bir müteffik ise, bolşevizm dah hüriyet ve demokrasi rejimini n hayyede o derecede menfi bir kuvvettir. Her neye karşı olsada, hüriyetle istipdadın, demokrasi ile diktatörlüğün bir araya gele-

Nahçevan'da

Nahçevan komünist teşkilatının inihâlî. — Kolhozlar ne haldedir? — Komünistler ne yapıyorlar? — Yelan raporlar. — Mevcut olmayan komünistler. — Grupçuluk ve boğuşma. — Firka bileti on beş rubleye satılıyor.

Nahçevan komünist teşkilatının inihâl ettiğini ve Maveraiy Kafkasya Öke komitesinin Nahçevan teşkilatının temamiler bırakılması hakkında bir karar itihaz ederek, reisi Velibekof'u vaziyetlediğini ayrıca kaydetmiştir. Bakı gazeteleri bu vaziyetin yalnız Nahçevan'a mahsus olmadığını yazıyorlar. Filhakika bu hal umumidir. Göçay, Ağdaş, Ağdam, Kazak teşkilatlarının de aynı vaziyete olduğunu ve Azerbaycan komünist teşkilatının dahi heyeti umumiyese inihâl ettiğini nazara alarak, biz bu hususta „Zarya Vostoka“ gazetesinin 11 Şubat tarihli nushasında Bondevor tarafından yazılan uzun makaleyi hulase etmeği faydalı gördük.

Makaleye göre: Nahçevan muhtar cumhuriyetinde komünist teşkilatının 2.610 azası olup, 145 şubeye malikdir. Firka teşkilatı beraber 10.957 çiftliği ihate eden 197 kolhoz vardır. Bununla beraber Nahçevan „cumhuriyeti“ 1931 pamuk planını 45,4% nisbetinde, 1932 pamuk planını ise 43,9% nisbetinde ikmal etmiştir. „Deri planı ise 25%, et planı 47%-den fazla olmuştur.

Bunun başlıca sebeplerinden biri, kolhozların kuru sözden ibaret olması, diğeri de mevcut kolhozların, hatta komünist teşkilatların bile „kolçomaklar elinde olması“dır. Meselâ: Nahçevan ve Norasen nahiyelerinde köy iktisadiyatının 53,4% nisbeti kollektivize edilmiştir; kollektivize edilmiş, ama 3.000 hayvandan yalnız 1.000 tanesi ummüleştirilmiş, arazi, emlak, ziyaat vesaitleri Nahçevan'ın 6 nahiyesinden hiç birinde ummüleştirelmemiştir. Her yerde mevduki müll-yet „kolhoz bayratı“ altında muvvediyetini muhafaza etmiştir.

Kolhoz reisleri Bayram Aliyev, Asadof, Lalayer, Caferof ve diğerleri zengin sınıha mensup olup, kolhozların köylünün müll-yetini himaye için istifade etmişler ve rek ülfet edeceklerine inanılmaz.

Üçüncü Enternasyonalın bütün propagandası ve her türlü imkânlarla her tarafta daima sade millî kuvvetleri değil, aynı zamanda hüriyet ve demokrasi fikirlerini dahi hırpalamış, diktatörlük fikrini başlıca mürevvici olmuştur. Almanya cumhuriyetçiliğinin, malum tabirile, Veymar rejiminin en büyük düşmanı komünistlerdir. Üçüncü Enternasyonalın bütün hümmeti bu rejimin direğini teşkil eden Almanya Sosyal-Demokratlarını kırmağa müteveccih idi; harp sonu buhranının doğurduğu umumi sebeplerden maada, Versay nizamının mağlup Almanya'ya yaptığı tazyiklerle umumi sefaletle maruz kalan bu memleketle diktatörlük idesini halk kütelleri arasında komünistler kadar yayan ikinci bir zümre yoktu. Hitlerizm, her şeyden evvel komünizm demagogısına karşı koymak üzere doğmuş bir ideidir. O, faşizm gibi, kendi muhaliflerinden diktatörlük fikrini almış, fakat ondaki enternasyonalizmi nasyonallizme değiştirmiştir.

Bizce, muhtemel herhangi bir beynelmîlî taksyusmada, millî menfaatlerinin zaruri mudafaası için, diplomatik bir kombinasyon olmak üzere, Sovyetlerle anlaşmak taktiki makul görülmekle beraber, anlaşılarsa da, sırf hüriyet prensipinin himayesi için Moskva diktatörlüğüne güvenmek ka'iyen anlaşılmalıdır!

Sosyalizmin eski nazariyecilerinin Kautski haklıdır. Demokrasi diktatörlüğün bir arada itilâfi mümkün değildir. Bu diktatörlüğün mevzuu ne olsa da kaziye aynidir.

Umumi cihan sülhünün olduğu

kolhozlara doldurdukları akrobalarını hükümetin emir ve planlarla mücadeleye sevk etmişlerdir. Norasen köy sovyeti reisi olan zat, kolhoz haricinde çiftliklere, at, öküz ve koyun sürülerine malik imiş.

Fakat, bu 2.610 komünist nereden ne yapıyorlar? Onların çoğu meydanda değildiler. Meydanda olanlardan 14 meş'ul komünist birazlık üstünde mahkûmdur. Bir çok nahiyelerde 10% nisbeti ortada yoktur. Mes'ul mevkiide olanlar, kolçomaklarla anlaşmış, ihtilâl âleyhinde olan hareketin başına geçmişler. Reis Velibekof yalan raporlarla mektebi faaliyet ve „düşman unsurları“ himaye ederek kolçomaklara „ağır mükelleyifet“ tahmil etmemiştir. Hiç bir kolhozda, hiç bir sovhozda komünist bulamazsınız.

Resmen Nahçevan'da bir çok firka mektepleri mevcuttur. Hakikatta ise bir tane olsun mektep mevcut değilmiş; yüksek firka mektebi faaliyete bile başlamamış olduğu halde, merkeze talebelerin 70% nisbetinde derse devam ettiği hakkında resmi malumat verilmiştir.

Fakat en foci daha doğrusu, en güllüncü bu değildir. Tahkikat zamanı 263 komünist ve 800 komsomol asla bulunmamıştır. Anlaşmıştı ki, firka bileti ile ihtikâr yapılabilecek, firka biletinin bir 15-20 den 40 rubleye kadar satılmakta imiş.

Bir çok firka şubeleri komünist olduklarını bile bilmiyorlarmışlar. Komünistler grupçuluk, muhalefet, boğuşma, iftira ve jurnalkilikla meşgul imişler. Bütün fikirleri birbirini kekeleyecek, birbirini yıkmak ve ataraklık ediyorlarmış.

Makale sahibi ilave ediyor ki:

„Kolçomak, bu vaziyeti çok menaretle istifade etebilmiştir. Komünistler mücadele ve grupçulukla meşgul iken kolçomak, kolhozları eline alarak onu bir silah gibi Sovyet rejimi âleyhine çevirmiştir.“

gibi, umumi cihan demokrasisinin de en büyük düşmanı gene Moskva'dadır.

İkinci Enternasyonal kâtibî umumi si Adler ile yaptığı munakaşada Kautski Üçüncü Enternasyonal ile birleşmek teklifini kökünden retederek diyor ki:

„Amelerinin vahdetini işkâl eden düşman Moskva'da oturuyor. Moskva ile sosyalist ameler arasında ki tazet, tesadüf değildir; o, diktatörlük sistemi sosyalist amelinin esasen kabul etmiş olduğu demokrasi sistemleri arasında ki tabiiatı eşyadan doğan normal bir neticedir. Bütün cihan amele siyehsinin yeniden birleşmesi, ancak Rusya'ya muallat bulunan diktatörlüğün sukutu ile mümkündür. Komünist diktatörlüğün Rusya'da devrilmesi değil, bütün cihan amele hüriyet hareketine zarar veren şey, bilakis bu diktatörlüğün orada devam edip durmasıdır.“

Evet, bu bir hakikattir. Hakikattir ki, Rusya'daki diktatörlüğün maddi ve manevi tesirle her tarafta sınıf diktatörlüğü teşebbüsünde bulunan komünizm cereyanları, malum sebeplerle buhranlar içerisinde bulunan milletlerde — ister-istemeyiz — diktatörlük ideolojisini taksyün mukabil kuvvetlerin doğmasına sebep oluyor ve bu suretle, bilhassa harptan mağlup çıkan milletlerde kendilerini korumak endişesile, millî diktatörlük cereyanları kuvvetleniyor. Bu „netice diktatörlüğe“ karşı mücadele etmek üzere o, „sebeb diktatörlüğü“ kuvvetlendirmek kadar şaşkın bir hareket tasavvur olunamaz.

Eğer millî dâvalarını, felaketlerinin müsebbibi olarak gördükleri demokrasi sistemli devletlere karşı mudafaa etmek zaruretile demokrasiyi inkâr vadisine sap-

Türküstan'da milliyetçilik

„Pravda“ gazetesi Türküstan muhabirinin verdiği malumata göre, Özbekistan'da ve Türkmenistan'da millî hareket gittikçe kuvvet bulmakta ve „burju milliyetçileri ve baylar Sovyetlere karşı şiddetli mukavemet göstermektedirler.“

Muhabire göre „burju milliyetçileri“ yalnız maarif, toprak komiserlikleri gibi Sovyet müesseselerine değil, komünist firmasına da sokulmuşlardır. Özbekistan'ın Riştan mıntakasında müddeiy umumi Muhammediyev „zenin köylüleri“ himaye ederek, „faakir“ köylüleri teziye etmiştir. Mıntaka komünist firka kâtibî ise „zenin köylüler“ ve „burju milliyetçileri“ni firka azalıklı tezkiresile temin etmiştir. Pahtahisar'da milliyetçi unsurlar kolhoz emvalini talan ederek, kolhozları dağıtmışlardır.

Samarkent pamukluçuk enistitüsü müdürü Özbek olmayan talebeler stependiya vermekten imtina ederek, demiştir ki:

„Her halde ne olursa olsun, oralar Özbekistan'da çalışacak değillerdir, ne diye stependiya verelim?“

Orta Asya pamukluçuk enistitüsü kürsüsünden söz söyleyen milliyetçiler açıkça baharıyorlar:

— „İstiklâlden çok bahsediliyor, halbuki bu ancak sözdür. Milletlerin hayatını filen idare edenleri hepisi Rustur.“

„Pravda“ muhabiri nasa yakıla şikâyet ediyor:

„Türkmenistan firka teşkilatı mahellî milliyetçiliğe tahammül etmiş ve „görmezden gelmiştir.“ („Pravda“ 7 Mart.)

makta olan Almanya gibi milletler için psikolojik bir ızan varsa, kızıl Ruslar ve diktatörlük sistemi ne karşı mücadele eden bizim gibi milletlere demokrasi ideolojisine sarılmak kadar tabii bir şey olmaz.

Millî istiklâl gayesini ve millî benlik fikrini şiddetle benimseyen faşizmle istiklâl ve millî benlik namına vuruşan milletler için, sözün beynelmîlîl mânâsile, zemin ve zamana göre bir anlaşma imkânı gayri varit değildir; fakat millî istiklâl davası hüriyyet ve demokrasi sistemi arasında sıkı merbutiyet duyan Rusyaaleyhtarlığı millî istiklâl hareketleri için, sosyalist ideolojisini taşısalar bile, Moskva diktatörlüğü ile birleşenlere karşı hüsnü teveccühle bakmak imkânı hiç bir vehile varmaz!

Evet, Rusya emperyalizminin, herhangi renkte olursa olsun, bulduğu cephe, hiç bir zaman Rusya esaretindeki milletlerin bulunduğu müttehit bir cephe olmaz!

Cihannın haterli ve endişeli günler içerisinde bulunduğunu biz de takdir ediyoruz. Dünyanın, çıkacak yeni harp tehlikesi karşısında duyduğu ıztırabı şüphesiz biz de duyuyoruz; fakat rus istilâsile komünizm diktatörlüğünün ne olduğunu bizzat üzerimizde yapılan kanlı ve vahşetli tecrübeler neticesinde pek büyük acılarla duyduğumuzdan, ne sülhün, ne de hüriyyetin Rusya kuvveti ve komünizmle itilâf etmek suretile mudafaa edilemeyeceğini daha, iki defa iki kört eder gibi, muhakkak biliyoruz.

Onun içindir ki, yolumuz aydın ve taktikimiz aşıkardır:

Demokrasi — ideolojimiz;
Sovyetlerse — düşmanımızdır!
M. E. Resul-zade

N. 29
ve
emiyetindeki
Post "gaze-
bir makala-
di menalini
di. Zira bu
Rusya tara-
is olacaktır.
da harekete
z. Mancurya
cah ve Rus-
apon askeri
akt.
ehemmiyet
ün gözetil-
et tayyare-
yon ve Vla-
stifi faaliyeti
'da
isari
komitesi 7
omiseri Ka-
karıkar ver-
Vazir'un
e tayini ta-
zde. Ma gö-
kile marul
Kürdümiz
kazanmış
sıyama ten-
k makâlat
harbiye ko-
1932'de Ma-
o olmuştur
münasibetine
Kafkasya
vaifesinde
bylı ismek
mek demek
tâvini müde-
berlerinde
Azerbay-
yılı isvan-
vaziyet
ünkü köy-
kat 1929-
de de tar-
olacaktır.
eri
göre Azer-
Rey Bal-
evirmişti.
afeti
inde oku-
ğiki Subat
Lokalt-
bir musi-
emistir.
de Türki-
sınıns ve
millî marş-
yarek
yvette Az-
dansları
arını mu-
illî kuy-
alkışlan-
leri hava-
can Azer-
çok al-
stan ve
tan bir
ur, darıl-
i
gençler
takvim
millî bay-
bez-
kvimden
arıluna-
edinme-
rt-postal
nı yap-
ve Azak
on üze-
rtasında
ektektir.
renkten
zine bo-
Berlin
nistrası 72

Millî hars mes'eleleri

(Vâ-Nû Beyin bir yazısı münasebetile)

1. Akşam'daki hususî sütununda Sovyet Rusya esaretinde yaşamak bedbahtlığında bulunan Türklerin hayatına dair yazılara da arada sırada yer veren Vâ-Nû Beyin bir müddet evvel yaymış olduğu bir yazısını okuduk: Bolşevikstandaki Türk edip-leri!

Bitaraf bir görüşle yazılan bu makalede Vâ-Nû Bey pek haklı bir tenkitte bulunuyor:

„Bolşevik topraklarındaki ırktaşlarımız, en sathî ve müptelz Rus fikiryatımın tesirlerinde: Bolşevik inkılabının „Yaşam! Kahrolsun! Yapaçaz! Yıkacağız! Hotzati!“ tarafını, temcit pilavı gibi, her mecmualarının her yazısında tekrarlayıp duruyorlar ve artık bu, insana usanç veriyor.“

Bütün bunlara rağmen „ırktaşlarımız içinde çok istidatlı sanatkarlar var.“ diyen Vâ-Nû Bey Bolşevikstandaki genç Azeri şairlerden R. Rıza'nın şiirlerinden aldığı bir parçayı karilerine taktım etkilenen sonra Türk hars birliği bakımından çok mühim bazı mes'elelere temas ediyor, ki biz de bilhassa bunlar üzerinde durmak istiyoruz.

Vâ-Nû Beyin temas ettiği mes'eleler, şu üç maddede formüle edilebilir:

1 — Azeriler lisanslarını işledikçe kendilerine has eski türlü teşekküllerinden uzaklaşıyor, bizimkine doğru yaklaşıyorlar. Azerilerle aynı dili konuşuyor ve yazıyor; işiyoruz: Türkçeyi. . .

2 — Biz eskiden Arap, sonra Fransızların tesirinde kalmışız; onlar ise eskiden daha ziyade Acem ve sonra Rus tesirinde bulunmuşlar.

3 — Bu dil inkılabı zamanında beş milyon nüfuslu bir komşu ve didas memleketle, hars sahasında elbirtliği yapamamız cidden yazık; ancak, aşılanacak haldir.

Her şeyden evvel bir noktayı tasvir edelim:

Azeri türkçesinin garp türkçesine yaklaşığını göstermek için Bolşevikstandaki genç komünist şairlerin eserlerinden misal alarak „görüyorsunuz ki Azerilerle aynı dili, yani türkçeyi konuşuyor ve yazıyoruz“ diyen Vâ-Nû Beye haber verelim ki, Azerilerin garp türkçesine yaklaşma ve kendi ırktaşlarıyla aynı dili konuşup yazma tarihi çok eskidir ve bu, Azeri edebiyatındaki türkçülük hareketile başlar. Binaenaleyh bu yaklaşmayı Sovyetlere atfetmek ve bu günün mahsulü gibi görmek kat'iyyen doğru olamaz. Aksini iddia edecekiz: Bu gün Azeriye'nin Azeri Türkçesi'nin müstevî Rus-Bolşevik rejimi, bu iki dili yaklaştırmak değil, bilakis uzaklaştırmaya gayret ediyor. Şöyle ki, tekmil Azeri şair, edip ve muharirleri bu ayırma siyasetini filen tatbik etmek mecburiyetindedirler. Aksi takdirde „pantürkist“, „milliyetçilik“le itham edilerek mihnenecilerli muhakkaklar. Türkçe yevmi „Komünist“ gazetesi de dahil olmak üzere, Azeriye'nin kaçınılmaz olarak gözden geçirilirse, rus-bolşeviklerin bu ayırma işinde epeyi muvafakiyet kazandıkları görünmektedir.

Her yerde tafsilatle göreceğimiz veçhile, Azerileri gerek dil ve gerekse duyuş, düştü-

nüş ve görüşçe diğer ırktaşlarından, bilhassa Anadolu'daki ırktaşlarından ayırmak için bütün kuvvetini sarfeden Rus-bolşevik rejiminin garp türkçesine yaklaşmak yolunda bir istek ve hareket beklemeye mi? Ne gezer. Türkçeye bir dil olarak yaşama hakkı bile bahsetmiyen bir rejim, dahilinde, garp türkçesine yaklaşmak teşebbüsünde bulunanlar şöyle dursun, bunu bir fikir gibi müdafaa edenlerin solğu Sibirya'da aldığı çok görülmüştür.

Rus-bolşevik rejiminin bahsi geçen ayırma siyaseti yüzünden, güzel türkçe ve zavallı Azeri Türkleri nelere şahit olmamıştır? Rus bolşevikleri içerisinde türkçe için „eşek dilidir“ demek küstahlığında bulunan „mecip hayvanlar“ ne çıkmadı? „Türkçe eski medeniyet dilidir, biz yeni medeniyet kuruyoruz, yeni medeniyetini dili ruscadır, binenaleyh türkçe ortadan kalkmalıdır“, diyenleri mi olmadı? Nihayet bolşevik maskası altında rus sövenciliği yapan „ilim şarlatanları“ darılının kürsüsünden „Türk milletinde zekâ ve istidat namına hiç bir şey yoktur, geride kalmış, iptidai bir milletler“ gibi saçmalar mı söylediler? Neler, neler, daha neler!

Bütün bunlar niçin yapıyor? Azeriye'nin türkçeyi ortadan kaldırmak ve onun diğer ırktaşlarından uzaklaştırmak için. . .

Bu uzaklaştırmaya siyasetinin şirdere türkçesini ne hale soktuğunu Azeri için bolşevik mecmuasından aldığımız şu iki parçaya bakmak kâfîdir:

„Stanok Beni bir tok gibi çekmiş özüne. Gene bir yanda gıgıntlar yaranır. Magnitostroy Gıgıntstroy Spoy gıgıntskuyu pesniyu Ob etom spoy: — S. S. S. R. Gıgınt mirovoy“.

(L. Mirza, „İnkılab ve Medeniyet“ mecmuası, Nr. 1-2, 1932, Bakü.)

Gördünüz mü yavaşlaşmış türkçeyi! Hem de sade yavaşlaşmakla kalmamış, „rus proleter kardeşile“ el-ele yürümek ihtiyacına da duymuştur.

İkinci bir misal, türkçe ve rusca kelimelerinden kalyane yazıp şaire bakınız: „Bozuk vezinlerden Bir tiyan (kazan) Doldurup Tiyanı Şiir diyen Şairin Güllüncü bir az Eh k ortu Ya budu derzkim Kurnazlıklar Füzül'ye Aşnabazlıkları! . . .“

(M. Rafilî. Aynı mecmua, Nr. 9-10, 1931, Bakü.)

Şimdi, Sovyet şeraiti altında Azeri türkçesinin garp türkçesinden nasıl uzaklaştığını gösteren bu misalleri gördükten sonra, Rus-bolşevik istilasından çok daha ev-

„Ziyancılar“dan 35 kişiye kurşuna dizildi

Sovyet-İngiltere ihtilâli

Ziraat sahasında „ziyancılık“ yapmak cürüme itham edilen Sovyet mes'ul memurlarından 70 kişinin G. P. U. tarafından tevkif edildiğini geçen nushamızda haber vermiş ve mazunların mahkemeye sevkedilceklerini de ilave etmiştik.

Moskva'dan gelen son haberlere göre, G. P. U. tevkif altında olan 76 mazunun muhakemesine lüzum görmeden, G. P. U. reisi Menjinski'nin imzasını taşıyan bir kararla mazunlardan 35 kişinin kurşuna dizilmesini, 22-sinin 10-er sene, 19-un da 8-er sene ağır ceza ile tecziyesine karar vermiştir. İdam kararı derhal infaz edilmiştir.

Kursuna dizilenler meyanında komiser muavini, şube müdürleri gibi mes'ul komünistler de vardır.

Son gelen Moskva gazetelerinde konuşulduğu göre, G. P. U., bir taraftan ziraat „ziyancıları“nı kurşuna dizmekle meşgul iken, diğer taraftan da yeni bir „ziyancı grupu keşfetmiştir“. „Yeni keşfedilen ziyancılar“, bu defa ziraat sahasında değil,

vel diğer ırktaşlarla aynı dili konuşup yazmak iştiyenlerin ve bunu bir emel eden nelerinin eserlerini görülmü;

İşte Azeriye'nin sahasında 10-dan fazla mazun ve mensur piyaleser için Hüseyin Cavid'in daha 25 sene evvel yazmış olduğu manzumundan aldığımız bir parça: „Ağır demirlerin altında heç zıncım yok. Uzak, fakat pek uzak, pek yabancık ölkelerin . . .“

Fakir, zavallı, sefalet keşide evladı Koşup galvî iş için hepsinin bu mutadı. . . Aynı şairin 1917'de yazdığı „Uçurum“ unvanlı manzum bir piyesindedir: „İnan bir çok dağlar, denizler aşam Yer yüzünü baştan başa dolardım Ancak seni arar, seni özlerim Ancak seni görür, seni izlerim . . .“ Azeriye'nin çok sevilen şairi A. Cavat'ın (Yazılış tarihi 1918).

„Kalk, kalk sarmışık mezar altından Gelmiş ziyarete kızlar, gelinler Ey kârvan keçidi, yollar üstünde . . .“ Her gelen yolcuyla yıl soran asker . . . Bolşevikler tarafından kurşuna dizilen milletiyetperver genç şair Ali Yusuf'un „Bir Turan yolcusu diyorki“ şiirinden: (Yazılış tarihi 1918)

„Değiler ki Azeriye'nin Türklerinin ilinde Eski ates yeni baştan alevlenmiş coş- . . .“

Vahşi Kalkas dağlarının o bükülmüş belinde Bir Türk oğlu taliinin arkasında koşmuş- . . .“

Görüyorsunuz ki, Azeriye garp türkçesine bu gün değil, daha 25 sene evvel yaklaşmış ve Vâ-Nû Beyle daha o zaman aynı dili yani türkçeyi konuşup yazmışlardır. Bu kadar da değil, üslup, eda, zevk ve heyecan itibarile de bir ayrılık, gayrılık gözü gibidir. Bu cihet, duyuş, görüş ve sanat telakkisi noktayı nazardan Azerilerle diğer ırktaşları arasında manevel bir vahdetin mevcudiyetini gösteriyor ki, işte Rus-bolşevik rejiminin asıl kökünü kesmek istediği şey de budur. Y. Ali

ise kendi kendilğinden aşıkardır. Ayıldan beridir, Japonya matbuatında, halk içtimalarında bu merasime hazırlık gidiyor.

Japonya bunu bütün Asya'nın birleşmesi için ilk ve başlıca adım adanmaktadır. Asya'nın ikinci kuvveti de islam dininde olan Yakın ve Orta Şarkta, Kafkasya ve Türkistan'da oturan milletlerdir. Bu milletlerden yalnız Türklerin 40 milyonu Rusya'nın esiri ve kölesidir. Binaenaleyh Rusya aleyhine Japonya'nın tabii mütefikleri reddedilebilirler.

Bu suretle Japonya muayyen bir program dahilinde pek mes'uliyetli bir sefere çıkmıştır. Bu, vaktile Amerika'nın „Amerika Amerikalılarındır!“ şiarile açtıkları yolun aydırır.

Amerika o zaman, „dahil iştişârlardan başı ayılmayan, mürteci, misticbit ve müstemlikci Avrupa'nın“ aleyhine çıkmıştır. Japonya ise bir tek Avrupa'nın değil, Amerikandan da Asya işlerine karışması aleyhindedir.

Japonlara göre: Milletler Cemiyeti, Uzak Şark mes'alesinin müzakere ve bu hususta bir karar itihaz ederken, Japonya'nın varlığını tehdit eden üç tehlikenin heç birini ortadan kaldırmamıştır. Bu tehlike der: Amerika, Rusya ve anarşi içinde bulunan Çin'dir. Bu üç âmilin iki evvelkileri, Milletler Cemiyetinde değillerdiler; binaenaleyh Milletler Cemiyetinin kararı, onlar nazaran daha bir kıymetli haiz değillerdiler. Çin ise Milletler Cemiyetinin değil, Moskva'nın emri ve komandası altında olup, Uzak Şarkta sulhu alt-üst edecek mahiyettedir. İhtilâf bu kuvvetlere taalluk ederken, Milletler Cemiyeti sözüni yalnız Japonya'ya eşittirdiklerini ve Japonya'nın hayat ve mecvudiyetini her taraftan tehdit eden üç tehlikeye karşı hiç bir amel tedbir alamadığından sonra, Japonya ne yapa bilirdi?

ağır sanayi sahasında, yani elektrik istasyonlarında çalışıyorlarmış. Yeni grupun hususiyeti, „ziyancılık“ işine bir kaç cenebi — İngiliz mütehassıslarının da „iştişârak“ etmesidir.

G. P. U.-nun Sovyet gazetelerinde çıkan resmi tebliğinde denildiğine göre, yeni ziyancılık işle alakadarlıklar görülün 31 kişi tevkif edilmiştir. Mazunlar, devlet fabrikalarının ençile temin eden bir kaç büyük elektrik istasyonlarından muntazam bir suretle tahribat yapmaktaki, devlet sanayiine darbe vurmak gayesini gözetiyorlarmış. Aynı tebliğde kaydedildiğine göre, G. P. U. ajanları, yeni „ziyancılık işine“, „Vilkers“ nam İngiliz elektrik şirketine mensup bir kaç İngiliz mütehassısın da iştişâk ettirilmiş, tesbit“ etmiştir. İngiliz mütehassıslarından şimdilik 4 kişisinin tevkif edildiği bildirilmektedir.

„Berliner Tagblatt“ gazetesi (Nr. 123, 124, 128, Mart; 15, 16, 18, 1933) Londra muhabirinin verdiği bir malumata göre, İngiltere'nin Moskva büyük elçisi, tevkif edilmiş İngilizler hakkında derhal Sovyet hükümeti karşısında demarş yapmışsa da, maamafî gayri muayyen ve noksan bir cevap aldığında, Foreyn Ofis'in (İngiltere haricitiesidir) yeni bir talimatı mucibince, mevzu bahis tevkif hadisesinden dolayı haricite komisierliği karşısında, ciddi surette olarak, yeniden idkamatla bulunmaktadırlar. Sovyetlerde bermat olunan bu „ziyancılık“ komedisinin şimdide İngiltere tebaası bulunan mütehassısların tevkifine neticesinden, tabiatile bütün İngilizler ekârı umumiyesinde derin bir heyecan ve nefret hissi uyandırmış ve hatta parhımada bile görülmüştür.

„Voll“ telgraf ajansının bildirdiğine göre, İngiltere baş vekilî muavini ve konservatif fırkası reisi M. Baldwin avam kamerasında şu hadise dolayısıyla beyanatta bulunarak, Britanya'nın Moskva elçisi vastasile Sovyet hükümetinden müstacelen vak'a hakkında müsabet ve muayyen bir izahat vermesi talep olduğunu söylemiş, hadisenin İngiltere hükümetince son derece mühlik addolunduğunu ve İngiltere-Sovyetler münasebat için feci neticeleri mucip olabileceğini Sovyet hükümetine iştar edilmiş olduğunu da kaydetmiştir.

Sayın dikkatir ki, İngiltere matbuatı organlarının hemen hepsi hadise dolayısıyla kaç günden beri Rusya'ya karşı şiddetli surette yazılar neşrederek, Moskva tarafindan mevku mütehassıslar hakkında yürütülen takibat dayandırılmadığı takdirde, İngiltere, Sovyetlere mevcut gerek ticari ve gerekse diplomasi münasebatını katetceğini bildirmektedir.

Ahiren alınan malumata göre, Foreyn Ofis, Litvinof'un hadise hakkında İngiltere Moskva elçisine verdiği son izahatı kanaat-bahş bulmadığından Sovyetlerle yeni ticaret mukavelesi akdi üzerinde yürütülen müzakereatın inkıtamı tahti karara alması ve şu idkamatından resmen Moskva'ya da işi mübbir etmiştir.

Bu daha evvelceden malum idi. Komünist ırktaşının son içtimalarında Stalin'e Molotof'un, beş yıllık plannı asker bir gaye takip ettiğine dair irat ettilerini nutuktan, bilhassa Japonya'ya karşı hazırlanmakta oldukları aktif itiraz ettilerini sonra, beynelmilel hiç bir ahkâmı rızı yetmiyen Sovyetlere karşı, Japonya'nın çizmiş olduğu yıl üzerinde yürümesinden başka hiç bir çareci kalmadığı anlaşmıştır.

Sovyetler geçeyi gündüze katmış, haril-hari harbe hazırlanmaktadır. Beş yıllık plannın takip ettiği gaye bu idi.

Stalin ve Molotof: „Eğer böyle yapmaz olsaydık, Sovyetler üe Çin'e döncektik“, demekten daha evvel, bunun böyle olduğunu herkes sezmiş ve anlamıştı. Sovyetlerin, yeni askerî sanayilerini garp Sibirya'da ve Uzak Şarkta yakın mahallerde kurmasından maksadın ne olduğunu Japonya anlamakta güçlük çekemeydi. Milletler Cemiyeti bu hazırlığın Avrupa ve Amerika mütehassıslarının nezareti altında devam etmesinde de seyirci kalmıştı. Çin'i Japonya'ya, Hind'i Çin'i, Hindistan ve Hintir Asya'ya istidhal eden bu hazırlık, Japonya ile beraber bütün Avrupa'ya da hayat kaçnağın kurturmak içindir. Japonya bu ki zâi tehlikeyi gösterecek Milletler Cemiyetinin bu münasebetle ne yapmak istediğini soruyor. Japonya'nın Milletler Cemiyeti dediği başı nurahış M. Matzuoka, geçkinci Teşrinde Avrupa gazetelerine verdiği beyanattında Mancurya işgalinin Sovyetler karşı kuvvetli bir müdafaa hattı olduğunu açık söylemiştir. Milletler Cemiyetinin on dokuzlar raporu üzerine Japonya aleyhinde kabul ettiği kararın şiarı, dahi M. Matzuoka'nın, İngiliz gazetesi tarafından beyanattında bir daha leyt etti, bu fikri general Araki geçen yıl „Deutsche Allgemeine Zeitung“ muhabiri M. Hind'e dahi söylemiştir.

Japonya, Sovyetler ve Asya mes'alesi

Uzak Şarktaki hadiseser Japonya ve Çin ihtilâfi eskilinden çıkararak, bilhassa Milletler Cemiyetinin son kararından sonra, beynelmilel bir mahiyet aldı.

Milletler Cemiyetinde Japonya'nın rolü ve kıymeti, İngiltere, Fransa ve İtalya'nın ki kadardır.

İngiltere kadar sese ve mevkiye malik Japonya, Milletler Cemiyetinin dahi yaranlarından idi.

Milletler Cemiyeti fikrini büyük dünya harbinden sonra meydana atan, hatta ilk programını taktik eden Şimali Amerika birleşmiş devletleri reisi M. Wilson için, Amerika Milletler Cemiyetinde bugüne kadar iştişâk etmemiş, Milletler Cemiyeti faaliyetinden kenarda kalmıştır.

Şimdide Japonya Milletler Cemiyetinde çekiliyor. Bu çekiliş, yalnız Japonya'nın isyanını göstermez. Bu, aynı zamanda Amerika ile Rusya'yı kendi içerisinde bulunduran Milletler Cemiyetinin en azı Uzak Şarkı de gaybetmiş demektir.

Japonya hali hazırda kendisi için Amerika varı bir dünya yaratmakla meşguldür.

hi almış bulunuyorlar.

Japonya, bu Pan-Asya fikrini esaslı bir temele bağlamak istiyor. Bu maksatla, bilhassa buddizmi istifade etmeği ön salı a çekmiştir. Japonya'nın buddist olduğu malumdur. Dinin devletten ayrı olduğuna ve resmî devaîrın din işlerine müdahale etmediğine bakınıyarak, Japonya'nın geniş halk tabakası bu dinin salikleridir.

Japonya buddistleri lise ve darulünün derecesinde ilahiyat mekteplerine malik bulunuyorlar. Bu mekteplerde bütün dinler dahi tedris edilmektedir. Buddist âlim ve felyesoflar tarafından idare edilen müteaddit dini-felsefî cemiyet, mecmua ve kitaplar buddizmin inkişafını temin etmiştir. Dünyada buddizme tapanların miktarı 800.000.000 tahmin edilmektedir. Evvelce merkezi Çin'de bulunan, hatta altıncı asırdan Japonya'ya buradan geçen bir din, bu gün Çin'de sukut etmiş bir halindedir. Çin, bir çok sebeplerle dini hâkimiyetini elinden kaçırmış bulunuyor. Bu vaz'iyet Japonya için iyi bir fırsat temin etmektedir. Japonya bütün buddistlerin ruhani reisliğini eline almak için bu dinin müteessisi olan Budda Sakya Muni'nin 8 Nisan'da 2500nci doğum yılını teşit etmeğe karar vermiştir. Merasim müazzam bir mikyasla ıera edilecek ve bu merasimde bütün dünya buddistlerinin müesseseleri iştişâk edeceklerdir. Taraftarların miktarı itibarile dünya dinlerinin başında yürüten budizm vasitasile Japonya iki Avrupa kadar bir muhitin rehberliğini eline alacaktır; ve onları yalnız din değil, aynı zamanda medeni rehberi olacaktır. Bunun siyasi kıymeti

Baharın girişi

Yarın kışın sonu!
 Bıngırın! Arın! 22sindir.
 Nevruz gündür, bahar girişor.
 Hatırlarım, bu günü biz nasıl karşıladık.

Bilhassa biz çocukken; çünkü bu bayram herkesten ziyade bizim bayramımız, yeni neslin bayramı adolunuyoruz. Deniliyorduk ki, bahar tabiatın güllüğü, zaferi, yeni hayata başlayışdır. Çocukluk ve gençlik te, o değılmidir?

Daha kaştı, „Üskü“ dediğimiz çarşamba geceleri ortada, „Honcalar“ hazır olurdu. Sun'l surette yeşillendirilmiş ve isimine „Sememi“ dediğimiz baharı hatırlatan yeşillik etrafında sayısız samlar (numlar) yakılırdı. Semeni etrafını ufak kaplarda yemişler, kuru yurt meyveleri, noğul, nabat, şeker v. s. s. bürüyördü. Şeker-çöregile, şeker-purancak son üsküden sonra, „Ahr çarşamba“yı mıtakıp olurdu.

Biz „Honca“nın etrafını alır, kiş günkü ocak kenarında yeşillendirilmiş buğdayı medha başlar:

„Semeni, kaşa beni
 Hile gördüğüm seni“

diye bir şarkı tuttururduk.

Dişarında meş'aleler ve tungallar yanıyor. Mahalle çocukları, kızıl-erkeklili onun etrafında zencinden bir çember haline gelmiş „katlu odun“ etrafını tevaif eder, izlerinden atlar, bütün hastalık ve belalelerden temizlerdir. O günler yalnız „Üskü geceleri“ değil, Nevruz kadar her gece, sabaha kadar, ancak Azerbaycan'a mahsus olan bir âlem olurdu. „Kös-köse“ dediğimiz maskalar,

„A kös-köse gelse ne
 gelip selâm versene
 çöveni doldursana
 köseni yola salšana“

şarkilerle ev-ev dolarsın, orta oyunları gösterilir, türküler, şarkiler okunur, çağlar çalınır, rakıslar yapılır, ve kuru meyve ve şeker olmak üzere, mükâfat almırdı.

Bu hayatin, muazzam ve muntazam bir tradisyonu ve edebiyatı vardır.

Bu edebiyat, millî halk harsiyatında mühim bir yer tutmaktadır.

Bahara biz böyle hazırlanırdık.
 Nevruz nedir?

Onun esanevevi mensajı hakkında muhtelif matalalar yürütülmüştür. Sosyoloji için bu esanelecin bir hiç kıymeti olmaz.

Yaşayan ve halkın manevi ihtiyaçlarından en mühimini tatmin eden bir kültür olmak üzere, Nevruz bir İrani, bugün dördüncü halifenin hilafete başladığı gün diye izah eder.

Halkbici bir Azeri münevverine sorsanız, o size der ki:

Buğün Türk milleti Erkenekondan kurtulmuşdur. Türklerin Erkenekon esaretinden kurtuldukları gün, eski usulle Martın 9-una, yeni, usulla 22-sine tesadüf etmiştir. Onun içindir ki, dokuz rakamı Türklerce mukaddes bir rakamdır. Türklerin kurtuluşuna boz bir kurt yardım etmiştir. Onun içindir ki, Bozkurt mübarek bir hayvandır. Eski Türk hâkânlarının bayrakları kurt kılından dokuz örük tazyin eder.

M. Lindt, Japonya harbiye nazırı general Araki'ye soruşturur ki:

„Bir çocuklar Japonya'ya komünizme karşı bir set telakki ediyor. Son hadiseler neticesinde bu set Mancurya'da ilerlemiş, şimalı Manchurya'da Rusya ile Japonya'nın muvazirleri temasa gelmiştir. General, bu temastan içi devlet arasında müsademe çıkacağını tahvil müyüymür?“

Bu sorguya general Araki'nin verdiği cevap şudur:

„Ben Rusya'nın bütün dünyayı sovyetize etmesi aleynihil göyüm. Komünizmin vaz geçmek temayülü güsterinceye kadar ben, Rusya'ya karşı aktif bir siyaset taratıyırım.“

M. Matzuoka geçen yılki beyanatına şunu da ilave ediyordu ki:

„Japonya beş yıllık planını ikmalini dikkatle takip ediyor. Sovyetler halkının yaşayış ve manevî seriatı oldukça fecidir. Halk ezakızlık, olumsuzluk, havayıcı zaruriyetsizlikten son derece muzteriptir. Bunun pek âla bilioruz. Bu feci hayati iyileştirme maksadıyla vüğüll (hafif) sanayie yardım edeceklere, Sovyetler var gücünü ağır sanayie harsetmiştir. Ağır sanayie iş harbe hazırlık demektir. Japonya halkından bundan doğan endişe açına yerisizmidir?“

Japonya, Milletler Cemiyetinin şark işlerini anlayamadığından şaktedir. General Araki mülakatında alman gazetecisine dediği ki:

„Milletler Cemiyeti Avrupa'da çalıştırdığından yalnız Avrupa münasebatına nazara aralar hareket ediyor. Milletler Cemiyeti faaliyeti ve nüfuzunu Asya'ya da teşmil ediyor. Asya işlerini iyi anlamamasından talep etmek hakkımızdır.“

Alman muharriri, Japonya siyasi muhafiline „Gerç. Asya'ya“ cereyanını kuvvetlendirmek olduğunu ve bu cereyanın haric

Yüzü aşığı

Maverayı Kafkasya komünist fırkası merkez komitesi Nahçevan'daki komünist fırka teşkilatının vaziyeti hakkındaki raporunu tetkik ve müzakere ettikten sonra aşağıdaki noksanları tesbit etmiştir:

Nahçevan fırka komitesi ekin ve inşaat planını tatbik edememiş, bu hususta merkeze yalan ve yudurma malumatlar vermiş, pamuk planı, erzak v. s. planları ikmal edilmemiş, kolhozlar inhiyal edecek perişan bir hale gelmiş, kolhoz, sovyet ve kooperatiflerin dışınan unsurlar eline geçmesini sebebiyet verilmiş, kolçomak sabotajlarına ehemmiyet verilmemiş, grupçuluk ve muhalefete mücadele eden kırkcağlar susturulmuş v. s. d. v. s. . . .

Bütün bu noksanları nazara alan Maverayı Kafkasya komitesi: Nahçevan fırka komitesi me'sul kâtabi Velibekof'un me'sul addimesidine, iş basından atılması, bir yıl müddetine me'sul vazifelere tayin edilmesine şartlı aşığı dereceleri işlerine sevkolunmasına karar vermiştir.

Aynı zamanda Nahçevan komünist teşkilatının feshi takarrür etmiş olduğu gibi, vaktından evvel Nahçevan'da temizlik yapmak için Moskva'dan mükasade alınması lâzım görülmüştür. („Bakinski Raboçi“, 8. 2. 1933.)

bayrakların başında altundan kurt başı bulunuyor.

Azerbaycan'ın yeni nesli bu bayrama „Nevruz“ bile demiyor, bu bayramın unvanı 25-30 seneden beri: Yeni Gün veya Kurtuluş bayramıdır.

Sosyolojinin muayyen kanunlarına itaat ederek, bu bayram, mâna ve ruh itibarile, tamamen terkılmış, millileşmiş ve azertleşmiştir.

Baharın girişi, tabiatın güllüğü, ışık, güneş, hararet ve hayatın kararlaha, sonka kişi galebesi, milletimizin nazırında, millî hayat ve endişelerden doğan bir ihtiyaç tesirile, simbolik bir mahiyet iktisap etmiştir.

Esaret devrinin, bilhassa son millî uyanış ve savas devrinin matbuatını almız. Her yerde buna işaret vardır:

„Her donduran kışın bahardır sonu . . .“

Evêt millet daima ümit etmiştir; daima ümitle yaşamıştır. Ümit etmiştir ki:

— Tabiiyetle kış ve karalık daimi olmadığı gibi, bir milletin hayatındaki souk ve dondurucu kıştan daha müthiş olan karalık esaret hayatı da muvakkattır. Vatandaşın dağları, çimenleri, çayırları, sahraları bulutlardan çıkarak nere kavuşuyor, sa milletimiz de esaret zincirinden halâs olarak hürriyet ışığına kavuşacaktır. Baharın feyizle, dağlarımız, topraklarımız nasıl çiçeklenir, yeşillenir, nasıl cennete dönüştürsün, hürriyet baharının girişile de milletimiz öyle me'ul olacaktır, Azerbaycan cennete dönerectir.

Bu, bir yeni hayata ümit bildirir.

V. Nuh-Öğlü

siyasete Monroe nazariyesini tevhit edeceğine özerahın nazariyesini telakki edeceğine, buna Araki'den şu cevabı almıştır:

Milletler Cemiyetine karşı bir ümitsizlik uyanmıştır. Bu ümitsizlik „Asya Asyaları“ şiarı altında kuvvetli bir cereyanın yaratılmasına sebebiyet vermiştir. Asya'nın kendine mahsus hususiyeti ve medeniyeti vardır. Ümit ediyoruz ki: Asya milletleri kendi hususiyetlerini derkederler. Aynı zamanda Avrupa ve Amerika milletlerinin de bunu takdir edeceklere eminiz. Biz Asyallara, Avrupa ve Amerika medeniyetlerine hürmet etmek faydalı olduğı gibi, Avrupa ve Amerika'nın da Asya medeniyetini layiklikle takdir etmesi faydalıdır.

Bu suretle hadiselerinin cereyanı, ve Japonya'nın kendi mevcudiyetini kendi başına müdafaa etmesinden doğan yeni vaziyet, meydana Asya için bir Monroe nazariyesini almıştır. Yukarıda biz Japonya'nın filen bu yolda ikdamata başlamış olduğunu gördük. Bütün Asya'nın, binaenaleyh bizim de mukadderatımıza taalluk eden bu nazariyenin ekli ümmiyetçesine anlaşılmasa lâzımdır.

Monroe nazariyesi nedir?

„Amerika Amerikalıdır“ prensipi üzerine kurulmuş olan bu nazariye 19ncı asrın başlarında Şimali Amerika birleşmiş cumhuriyeti reisi M. Monroe tarafından, Avrupa'nın muhaceret ve mudahalesine karşı vaz edilmiştir.

Napoleon'un mağlubiyetinden sonra, 1815'de, Rusya başta olmak üzere Viyana'da teşkil edilen „Mukaddes İttifak“, Fransa inkılabının bütün seranematı silip sürmüştü, her yerde istidat ve monarşi rejimini tesis etmişti. Devletlerin her dahlinde, hem haricinde, „sulhun muhafazası“ deruhte eden bir ittifak, monarşların hakları-

„İstiklâl“in anketi Kafkasya konfederasyonu hakkında

Sualler:

- 1 — Kafkasya milletlerinin buldukları Rusya istilasından halâslarını nasıl tasavvur ediyorsunuz?
- 2 — Mezkûr halâs için Kafkasya mıkiyasında bir itihath tasavvuru taktirinde, bu milletler arasındaki vahdeti nasıl telakki ediyorsunuz?
a) İstihlâs devrine mahsus muvakkat bir ittifak şeklinde, b) daimi şekilde olacak federatif bir ittihathı?
- 3 — Sıze Kafkasya'da federasyonu icap ettiren müşterek ihtiyaç ve âmiller nedir?
- 4 — Daimi itihath ve federatif bir rabita taraftarı olduğunuz taktirde, Kafkasya için federasyonmu, yoksa konfederasyonmu istiyorsunuz? Ve niçin?
- 5 — Kafkasya konfederasyonunun Sıze müşterek ne gibi müesseseleri olmalıdır?
- 6 — Konfederasyon idesini terviç için Kafkasya muhacereti Sıze neler yapmalıdır?

Kayıt: İsbu sualler haricinde kalan hususat hakkında verilecek cevaplar dahi memnuniyetle neşrolunur.

Cevaplar:

II.

1 — Kafkasya milletlerinin — buldukları Rusya istilasından — halâslarını muvakkat muvakkat itihath ve iştiraklerle tasavvur ediyoruz.

2 — Mezkûr halâs için bu milletler arasındaki vahdeti pek muvafik ve mümkün addediyoruz. Ve bu vahdeti yalnız istihlâs zamanına muhassar değil, daimi olarak tasavvur ediyoruz.

3 — Kafkasya federasyonunu icap ettiren müşterek ihtiyaç ve âmiller: bu k'nda yaşayan milletlerin rus istilasından kurtuluş millî bir hayat yaşamaları ve rus ordusunun Kafkasya dağlarını şimalinde kalmasından da cihan sulhu ile Türkiye, İran ve İngiliz menafiiine uyğun olmasındadır.

4 — Simdilik ancak konfederasyon ola bilir, ihtimal ki sonraları federasyon da mümkündür.

5 — Kafkasya konfederasyonunun müşterek müesseseleri: posta ve telgraf, maliye, maddaiyatı milliyet ve haricîye vekâletleri olur.

6 — Konfederasyon idesini terviç için siyasi muhaceret, evvelâ kendi aralarında uyuşup anlaşılmalı ve bu ide için müşterek çalışmalıdır.

İşte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk, Gürcü, Dağlı ve Ermenilerin bu fikri kabul edip memnalar ve bunu kendi şahsî ve millî menfaatlerine uyğun addetmelerile mümkün olabilir. Büyük Rusya ile beraber yaşamaktan iktisaden edilecek istifadeyi düşünün bu milletler elardır — işte, efenim, sorulan suallerin muhtasar cevapları. Fakat kayıt üzerine yazılan bu cevapların hakikatte acaba tabii olarak mümkün müdür? Bunun için Kafkasya'da yaşayan Türk

Yeni bir heyet

Azerbaycan Komiserlerinin ekseriyeti rus olduğunu, Türk olanların da birer-ikişer rus muavini malik bulduklarını defaatle yazmıştı. Bundan başka Azerbaycan komiserler heyeti yandın, Bogdanof'un riyaseti altında Kutılof, Strıgınoy, Gransberg, Barınoy ve diğerlerinin iştirakile bir icra komisyonu bulunduğumalumdur. Komünist fırkasının emirlerini, resmîyet ve göz boyamak için, "kanun" şekline sokmak merkezi icraiyeinin tayin ettiği komiserler heyeti, zahiren bir icra heyeti iken, fiilen bir "müşavere" ve çevrimisyonun, "kararlar" icra komisyonu tarafından tetkik ve tabdik edilmektedir.

Sımdı görünyör ki, buda kâfi gelmemektedir. Moskya, Azerbaycan komiserlerinin daha sıkı murakaba altında bulundurmağa ihtiyacı hissetmiştir. Son gelen Bakü gazetelerine göre ("Bakinski Raboçi", 14. 2. 1933), Azerbaycan komiserler heyeti yandın, "mühâşşeseler heyeti" namile yeni bir "icra komisyonu" yapılmıştır. Ve tabiatibi bu heyete Türkten başka herkes dahildir. Başta Avakiyan geliyor. Ondan sonra Zariayan, Mirzabekiyani, Bogdanof, Barınoy, Rodyonof, Goloyatovski, Trubitsin ve, numune için de, bir de Şahbazof. Eger Şahbazof ta Türk ise...

Neşriyat işleri

Azerbaycan komünist fırkasının merkez komitesi ve halk tetkik komiserliğinin kararile Azerbaycan devlet neşriyat idaresinin memurlar listesinde 47' ve senelik bütçesinde 30/100 ihtisar yapılmıştır.

Bu suretle devlete yılda 84.188 ruble tasarruf imkânı hasil oluyormuş.

Azerbaycan neşriyat idaresi, onuz da mektep kitapları neşretmek için vesait ve imkânı malik olmadıkdan mektep çocukları okumağa kitap bulamamakta idiler. "Allahsız", "Tevşikatçı" gibi manasız mecmuaların bütçesini kesmekten ise, Sovyet hükümeti medeni ihtiyacıları keserek komünistlik ve Allahsızlık propagandasına ilave ediyör.

alakadâr milletin kendisidir. Ecebi bir devlet, hiç bir millete zorla şekli idare kabul ettiremez."

Bununla da, Milli istiklâl ve hürriyetle Hâkimiyeti milliyet prensipi ilan edilmiştir. Bu esaslar hareket eden Monroe, Avrupa'nın tecevüzüne karşı çıkıyor, diyordu ki:

"...Mukaddes İttifak'ın, kendi siyasi sistemini, Amerika kıt'alarından birine geçirmesine müsaade edemez."

"... Cenubi Amerika milletleri, istiklallerini ilan etmiş ve Şimali Amerika birleşmiş cumhuriyetleri bu istiklalleri tanımıştır. Bu milletleri yeniden esir etmeğe müteveccih teşebbüsleri Ş. A. B. cumhuriyetleri kendi aleyhinde bir hareket telakkî edecektir."

10 yıl yandan evvel Amerika ile Avrupa arasında çıkan ve, neticede, orta ve cenubi Amerika milletlerinin tam istiklale kavuşmalarına vesile olan, ihtilâflı bugünkü Japonya-Avrupa ihtilâfı arasında yakın bir benzeşiy vardır.

Asya, orta ve cenubi Amerika'nın o zamanki güllerini yasıyor. Yakın Şarkta Türkiye, Avrupa müstemlekesi olmamak için yaptığı mücadelesini daha dın bitirdi. Kafkasya, Türkistan, Sibirya, gene Avrupa bir devlet olan Rusya'nın müstemlekesidir. Cenubi-garbi ve cenubi Asya, garbi Avrupa'nın müstemlekesi olarak kalıyor.

Doğrudur, Asya'nın "müstemleke ve yarım müstemleke" memleketeri için göz yaş akıtan kızıl bir Rusya vardır. Fakat, Rusya kendisi de, her hangi bir Avrupa devleti gibi, müstemlekedir. Rusya'nın elinde 100 milyona kadar esir milletler vardır.

Saniyen, Rusya garbi Avrupa müstemlekeçilerle mücadelesinde, müstemleke halklarını kurtarmak değil, müstemlekeçilerin yerine konmayış istihdad ediyor.

Nihayet Rusya, esasen milliyet, hürriyet, demokrasi ve hâkimiyeti milliyet prensipini kökünden inkâr eden emperyalist bir kuvvettir.

Aceba böyle bir vaziyette, Japonya Asya'nın Amerikası olmak mı istiyor? Ve ola bilecekmidir?

Hemen kaydedilm ki: Amerika'nın muvaffakiyeti, istinat ettiği prensiplerin beşeri bir kıymeti haiz olması sayesinde idi. O, irtica, istibdat ve köleliğe karşı, milletlerin hürriyet ve istiklâl hakketlerini terviç etmişti. Milletler müstakil olmuşlardı ve neticede Şimali Amerika bütün Amerika üzerinde hegemoni hakkını kazanmıştı.

Vilson, Monroe'nun nazariyesine harbi umumi sonlarında âlemşumul kıymet veremekte iftihâr edebildi.

1917 senesinde Ş. Amerika kongresine gönderdiği deklarasyonunda, Vilson sulhten

Azerbaycan'da tasarruf

"Tasarruf" behanesile Azerbaycan'da idarelerin kapanması ve memurların ihracı devam ediyor. — 9 halk komiserlikleriyle 92 devlet teşkilatında, "ihtisarlar" yapılmıştır. — Çıkarılan memurlar 60' den 30' e kadardır. — "Tasarruf" yalnız 9 komiserlikte beş milyonu geçiyormuş. — Kollektivize idaresi gibi teşkilatlar temamilen lağve edilmiştir. — Lağvedilen idareler 9 dur. — "Şişkin" teşkilatlar. — Ayda dört, beş, hatta on yerden maaş alan memurlar.

"Bakinski Raboçi" (6. 2. 1933) Azerbaycan'da devlet idarelerinin "ihtisarına" devam edildiğini yazmaktadır. Gazetinin verdiği tasilatla göre 9 halk komiserliğinde ve 92 devlet teşkilatında, "ihtisar" yapılmış ve amele ile memurlar işten atılmak suretile 500.000 ruble "tasarruf" edilmiştir.

"İhtisar ve Tasarruf" a uğrayan müesseselerin başında ağır sanayi, yünkül sanayi, işe, ziraat, can sağlığı, kollektivize merkezi gibi komiserliklerle kredi müesseseleri, kooperatıflar, amele birlikleri geliyor.

Bir tek ağır sanayi komiserliğinde memurların 53% nisbeti ihrac edilmiş, Azerbaycan makine fröstü, Azerbaycan kimya idaresi, Azerbaycan sanayi inşaatı idaresi temamilen kapatılmıştır. Yünkül sanayide 25% "ihtisar" yapılmış ve 59.699 ruble tasarruf edilmiştir. Azerbaycan der idaresinden memurun 29% nisbeti çıkarılmış, 53.437 ruble tasarruf edilmiştir. Dikış sanayi teşkilatında 34% ihtisar yapılmış, 79.279 ruble tasarruf edilmiştir. Balk idaresinde 39% ihtisar ve 431.000 ruble tasarruf vardır. Ziraat teşkilatlarından kollektivize merkezi, kuşculuk idaresi, nahiyeh kolhoz idareleri, kolhoz kuruluş müesseseleri temamilen lağvedilerek vazifesi ziraat komiserliğine verilmiştir. Bunun neticesinde ziraat teşkilatında 30,7% nisbetinde ihtisar 1.411.076 ruble tasarruf edilmiştir. Suvarıma idaresinin 250 memurundan 180-i kalkmıştır. Bütçede ki tasarruf 32%-dir. Devlet neşriyat idaresinden memurun 47% nisbeti çıkarılmış, bu suretle masarifi 30% azalmıştır. Can sağlığı komiserliğinde 14% ihtisar yapılmıştır.

Devlet ticaret teşkilatlarıyla kooperatıflerde 28% ihtisar yapılmıştır. Bu suretle ihtisarlarından başka temamilen lağvedilen ve meydana kaldırılan teşkilatların miktarı 9-dur. Bu 9 teşkilattan 232 memur çıkarılmış, ki maasları 780.346 ruble bahsederken, diyorodu ki:

"Milletlere hürriyet ve istiklâl temin edilecektir. Bu noktayı nazardan Monroe doktrini âlemşumul bir doktrin olmalıdır. Her millet kendi mukadderatını kendisi siyasetini, kendi inkişaf yollarını kendisi tayin edecektir."

"Hükümetlerin, hâkimiyet hakkını idare eden halktan aldıkları prensipi kabul edilemez, sulh temin edilemez. Milletleri, emlak ve eşya gibi bir hükümdardan dışı gerine vermek olmaz."

"Bu esas prensip kabul edilmezse sulh istikbâlde daima bozulacaktır. Mahkûm milletlerin manevi enerjileri böyle bir sulh ile gızi suretle mücadele edecek ve bütünü beşeriyet mahkûm milletlere tevaccüb besliyecektir. Dünya ancak müstakbar iradesiz sulhu müdafaa edebilir, fakat beşer iradesi daima işsana mülahaza iken devamlı bir sulh mümkün olmaz. Hak, adalet ve hürriyetin boğulduğu bir yerde kalbi ve manevi bir sükün mevcut olmayacaktır."

Harbi umumi neticesinde orta Avrupa ile garbi Rusya'daki mahkûm milletler istiklâl ve hürriyetlerini elde etmeğe muvaffak oldular.

Garptan başlayan demokrasi ve hürriyet, milliyet ve istiklâl hareketi garbi ve orta Avrupa'da artık halolunmuş bulunuyor. Bu hareket garptan şarka doğru yürüyüşünde, şarki Avrupa ile yakın ve orta Asya'yı bürümüş ve ta Himalayalara ve Altaylara dayanmıştır.

Bu milli hareketi boğan, "Mukaddes İttifak" tesis eden çarlık Rusya'nın yerine konmuş bolşevik Rusya'dır.

Asya ile Avrupa'nın arasında bir seddi Çin gibi duran bir emperyalist kuvvet, bütün dünyayı kana ve ateşle verekcek, komünizm ve proletar diktatörlüğü kurmak için, milletleri, hürriyetleri, hakları boğuyor. Azerbaycan'ın, Gürcistan'ın, Şimali Kafkasların, Ukrayna, Edil-Ural, Türkistan ve Kırm'ın istiklâl ve hürriyetlerine nihayet veren bu kuvvet, buradan bütün şarka, bütün Asya'ya, hatta bütün cihana hükmetmek istiyor.

İşte bu noktayı nazardan, bu esir milletlerin mukadderatı ile bütün Asya milletlerinin, bütün cihan demokrasisinin mukadderatı birleşmiştir.

Rusya'nın devrilmesi, parçalanması, bu seddi Çin'in aradan kaldırılması, bu esir milletlerin hürriyet ve istiklallerine kavuşması, bütün Asya'nın ve bütün cihannın kurtuluşu demektir.

Asya'nın hürriyete ve medeniyete kavuşması, sulhun ve emniyetin temini, ancak bu vasta ile elde edilebilecektir. Japonya, bu muazzam işin kumandanlığını yapa bilirse, Monroe gibi yalnız kendi memlekelerine ve yalnız Asya'ya değil, bütün beşeriyete unutulmaz bir hizmet etmiş olacaktır.

Mirza-Bala

Aziller ve tayinler

Azerbaycan merkez icraiye komiseri 13 Şubat tarihli içtimada umum Sovyetler orman komiserliğinin Azerbaycan mümesilli Asat Karayev'in azilile onun yerine Potaryof'un tayini hakkındaki kararı tasdik etmiştir. Aynı içtimada ilga edilen Azerbaycan kollektivize idaresinin yerine tayin edilmiş umum Sovyetler kolhoz komiserliği vekili Çal'yan'ın tasdikı dahi takarur eylemiştir.

Moskya tarafından verilen bu ilga, azil ve tayin kararlarını Azerbaycan merkez icraiyesince "tasdikından" dahi görüldüğü gibi, orman ve kollektivize işlerinin idaresi doğrudan doğruya Moskya'ya tabi olup, oradan tayin edilen "mümesilller" de gayri Türklerdür.

"Bakinski Raboçi" (14. 2. 1933) gazetesinin yazdığına göre Azerbaycan merkez icraiye komitesi, Azerbaycan yünkül sanayi komiseri Askar Şahbazof'un azilile onun yerine Aliyef Ejder'in tayinine karar vermiştir.

Mahkûm milletlerin müracaatı

Aldığımız mevşuk malumata göre: Azerbaycan, Gürcistan, Şimali Kafkasya, Kırm, Türkistan, Edil-Ural, Ukrayna, Karel'ya, Don, Kuban, İngriya ve Kom'den ibaret Rusya mahkûmu milletlerin vahit cephesini teşkil eden, "Promete klubu", bütün devletlere, beynelmil teşkilatlarla ve cihan efkârı umumiyesine bir muhtıra ile müracaat ederek, Moskva'nın isimleri geçen mahkûm milletler ölesinde icra etmekte olduğu vahşetlere nazarı dikkati çekmiştir. Muhtıra, Sovyet hükümetinin 27. 12. 1932'de ilan ettiği yeni pasapor usulunu ve bu sistem neticesi olarak şehirlere yüz binlerle ahalinin ihracını, Ukrayna, Kafkasya ve Türkistan köylülerinin on binlerle yurtlarından çıkarılarak Sibirya ve Şimal kutubuna sürülmeğe olduğunu, her tarafı istilâ eden açlar kâfilisini, bu milletlerin çekmekte oldukları ızdırapları mevzuabıns ederek diyor ki:

"Rusya tarafından istilâ edilmiş memlekelerimizin felaketi halî biziz bütün devlet milletlerin ve devletlerin efkârı umumiyesine müracaat etmeğe, onların nazarı dikkatini milletlerimizden çekmekte oldukları ızdıraha bele mecbur ediyor. Aynı zamanda başını kaybetmiş rus emperyalizminin milletlerimizni mânen ve maddeten imha etmek vahşetlerine karşı bütün varlığımızla protesto ediyoruz."

Muhacirler arasında İstanbul'da "Turan" gesci

Martin 9-da İstanbul'da Şehzade başı Ferah tiyatrosunda, "Turan" neşri maarif ve yardım cemiyeti tarafından gayet muvaffakiyetli bir gece tertip edilmiştir. Azerbaycan, Türkistan, Edil-Ural, Kırm gibi Türk memlekelerinden gelmiş muhacirlerin iştirakile tertip edilmiş gecede Türk eleininin millî kıyafetlerle esik ve yeni bir çuk musiki parçaları çalınmış ve teşammi edilmiştir.

"Turan" cemiyetinin reisi Muharem Fevzi Bey, Türk ellerinden gelen muhacir ve talebeye maddeten ve mânen yardım etmek maksadile teşekkül etmiş cemiyetin maksadını izah ettikten sonra Anadolu, Azerbaycan, Türkistan, Edil-Ural ve Kırm lehelelerinde şürler konuşmuş, Zeybek ve Erzurum oyunları, Kırm Türklerinin çoban oyunu, Bahçesaray kayırtarması, Karadeniz, İki çomak Altay türküsü çalınmış ve oynanmıştır.

Azerbaycan Türkleri millî, istiklâl marşını, oradan sonra yeni Türk bayrağı, Mustafa Kemal Paşa şarkısını okumuşlar, Samil ve Efseran danslarını oynamışlardır. Edil-Ural Türkleri tarafından meşhur Kara Orman, Teftilev, Zıyebet millî havaları çalınmış ve söylenmiştir.

Türkistan gençleri de, millî marşlarından sonra Vakıt, Yunan yar, Servaz, Bizim bağda açıldı ağ-lale oyunları ve havalarını oynamış ve çalmışlardır.

Sürf milli olan bu havalar ve danslar, munhasiren Türk amatör gençler tarafından büyük bir maharet ve muvaffakiyetle çalınmış ve oynanmıştır. Azeri gençlerinden müteşekkül müsiki heyetinin de iştirak ettiği gençler çuk alışılmışlardır.

Gecede Azerbaycan, Türkistan, Edil-Ural, Kırm, Ukrayna, Şimali Kafkasya komiserlikleri beraber İstanbul'un bir çuk marif samileri, münevver gençlik ve darul-fünun talebesi harif bulunmuşlardır.

Verantwortlicher Redakteur: Ernst Gohardt, Berlin
Druck: A. Wesemann, Berlin S W 11, Stresemannstr. 72
Verlag: M. E. Rosenthal

yaparımş.

9 halk komiserliğinde yapılan ihtisar ve ihrac neticesinde 5.000.000 ruble tasarruf edilmiştir.

Gazete diyor, ki: — "1932'de teşekkül eden pamuk idaresi bir kaç ay zarında şişerek kadrodan 35% nisbetinde büyümüşür. Bu da kâfi değildir, 1932'de 26% nisbetinde yeniden "şişmek" tasavvurunda imiş. "

Bir çok müesseselerde ise memurun azlığına mukabil masarifi bir üç-dört şişiyormuş. Bunun da sebebi, bir memurun aynı zamanda iki-üç memuriyet maası almaması imiş.

Azerbaycan sanayi komiserliğinde aynı zamanda 4-5 memuriyet maası alanlar varmış; komiserler heyetinde aynı zamanda 7 maas alanlar bile mevcut imiş. Front komitesinde çalışan 7 memurun altısı 4-5 maas alıyormuş.

Bakü sovyetinin memurlarından 25%'i, devlet bankası memurlarından 10-u, devlet plan idaresinde 14 memur bir kaç yerden maas alıyormuş.

Bir kaç misal: Azerbaycan komiserler heyeti meşul memurlarından Guhman ayda 300 ruble maas alıyor, diğer bir müessesede iktisat çivazifesinde 200 ruble, aynı zamanda mahabrat idaresi kâtabı olduğu için ayda 700 ruble alıyormuş. Gene komiserler heyetinde müdir-konsultant, ayda 400 ruble maas'ı Vahutin nam bir Rustur. İktisat şurasından da ayda 200 ruble alan bu adam Azerbaycan ticaret komiserliği mütesarifi şifatile de ayda ayrıca 250 ruble de alıyormuş. Bu suretle, Vahutin ayda 850 ruble alıyormuş.

Melnikof, devlet plan idaresinde ayda 500 ruble maasla iktisatçidir. Diğer iki yerden de ayda 250-şer ruble alıyor, bu suretle ayda 1.000 ruble kazanıyormuş.

Bankalarda, komiserliklerde, fabrikalarda kooperatif ve fröstilerde aynı zamanda azı 3, çoğu 7, hatta 10 yerden maas alan bu gibi mühim memurların isimlerini saymaktla bitiremeyiz.

En maraklısı ş ki, bu adamların çoğu sahta surette, yalandan ve kat'iyen çalışmadan bu maasları alıyormuşlar. Tahkikatın meydana çıkardığı cihetlerden biri de, maasların ihtisasa göre değil, dostluğa ve frka bileğine göre verilmişti.

Bunu çuk tabii bulmak lâzım gelmezmi? Sovyet rejiminden başka ne beklene bilirdi?

Gazetinin yazdığına bakılırsa, bundan sonra her şey yolunda gidecektir. Artık "şişkin" müesseselere yıl verilmeyecek, fazla ve "lüzumsuz" teşkilatlar kapatılacak, her adam ancak bir yerden maas alacak ve ancak çalıştığı için alacaktır.

Fakat herkeşe malumdur, ki bütün bu demagogilerin altında gizlenen hakikat, Sovyet malyesinin ve Sovyet iktisadınının müthiş bir hale gelmesidir. Sovyet hükümeti geçen yıl "işsizliki ortadan kaldırma çuk" için" sayısız müesseseler uyduruyordu. Şimdi ise bu uydurma müesseselerden kaldırma mecburiyetinde kalmıştır. Çünkü propaganda başka, iş başkadır. Bu teşkilatları yapmak imkânı olmadıkdan sonra boş sözden ne çıkar?

Sovyetler hali tabiiye döndüyör, yani propaganda maksadile açılmış müesseseleri lağvediyor.

İşsizler ordusu gündün güne artıyor.

"İstiklâl" in anketi

(İll-nci sahifeden mabat)

faa mahiyetinde olan meş'elelerin doğru vaz'edilmesi suretile mümkün olacağına nazara alarak, merkezî hükümetin tayin edeceği umumi bir baş kumandanın idaresinde, bütün cumhuriyetlerin müsellâh kuvvetlerini birleştirmeye fevkalade bir zaruret görüyörüm.

6 — Kafkasya konfederasyonu idesini terviç için, her şeyden evvel, idelojî itibarile konfederasyonu ihtiyacı takdir edilmiş olan Kafkasya siyasi ricaline, haricte kuvvetli bir umumi Kafkasya merkezi yaratmak için teşkilat işlerine suru etmek vazifesi teretip eder.

Neşriyat, Avrupa'nın siyasi merkezlerinde, Amerika'da, Milletler Cemiyetinde memessiller bulundurmak v. s. gibi konfederasyonu idesini terviç edecek teşebbüslar hakkında lâzımı tedbirler almak, işte bu parhite esaslı üzerine teşekkül edecek merkeze teretip eder.